

SARA:SV - Forutsetninger for å optimalisere effekten av forebyggende arbeid mot vold i parforhold

En teoretisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (BOPPG30)

Politihøgskolen

2018

Kandidat nr.: 851

Antall ord: 6500

Innholdsfortegnelse

Figurliste.....	3
1. Innledning.....	4
1.1 Problemstilling.....	4
1.2 Forskningsspørsmål	4
2. Begrepsavklaring.....	6
2.1 SARA:SV	6
2.2 Forebygging.....	6
2.3 Vold og vold i parforhold	6
2.5 Voldsutøver og voldsutsatt	7
3. Metode.....	8
3.1 Teoretisk oppgave og hovedkilder	8
3.2 Litteratursøk.....	8
3.3 Kildekritikk.....	9
4. Hoveddel	10
4.1 F1: Hva er SARA:SV og hvordan implementeres det?	10
4.1.1 Kunnskapsbasert politiarbeid.....	10
4.1.2 Spesialisering og ressurser i politiet	11
4.1.3 Endringsvilje	13
4.2 F2: Hvorfor skille på forebyggings- og etterforskningssporet?.....	14
4.3 F3: Hvordan gjennomføres analyse og risikohåndtering?	15
4.3.1 Forkortet risikovurdering – Kartlegging (screening): Fase 1.....	15
4.3.2 Kvalifisert risikovurdering – Sorteringsverktøy: Fase 2.....	16
4.3.3 Risikohåndtering: Fase 3.....	17
4.3.4 Modell	20
4.4 F4: Har SARA:SV en forebyggende effekt?	21
4.4.1 Samfunnsøkonomisk perspektiv	21
5. Avslutning	23
5.1 Svar på forskningsspørsmål.....	23
5.1.1 F1: Hva er SARA:SV og hvordan implementeres det?	23
5.1.2 F2: Hvorfor skille på forebyggings- og etterforskningssporet?.....	23
5.1.3 F3: Hvordan gjennomføres analyse og risikohåndteringsstrategier?.....	23
5.1.4 F4: Har SARA:SV en forebyggende effekt?	24

5.2 Konklusjon.....	24
6. Litteraturliste	26
7. Liste over selvvalgt pensum	30

Figurliste

Figur 1 Forskningsspørsmål	5
Figur 2 Skjematisk fremstilling av kartleggingsprosessen.....	16
Figur 3 Skjematisk fremstilling av sorteringsprosessen.....	17
Figur 4 Skjematisk fremstilling av intern og tverretattlig risikohåndtering	20
Figur 5 SARA:SV-prosessen.	20

1. Innledning

Jeg har i denne oppgaven sett på hvilke forutsetninger som bør være til stede for at politiet kan dra best mulig nytte av risikovurderingsverktøyet SARA:SV i sitt forebyggende arbeid mot vold i parforhold. Vold i parforhold er et mye omtalt tema, både politisk og i media. Statistisk sentralbyrås statistikk over anmeldte lovbrudd i 2016 viser at antall saker under statistikkgruppen «vold i nære relasjoner» har økt hvert år siden innføringen av en egen statistikkgruppe i 2006 (Statistisk sentralbyrå - SSB, 2017a). I 2014 innførte Politidirektoratet risikovurderingsverktøyet SARA:SV, der hensikten var å forebygge gjentakende vold i parforhold (Politidirektoratet - POD, 2014).

For å belyse problemstillingen avklares først fem nøkkelbegreper for videre forståelse av oppgaven. Dernest blir det redegjort for valg av metode og litteratur. Videre drøftes problemstillingen i lys av fire forskningsspørsmål knyttet til ulike momenter med politiets bruk av verktøyet SARA:SV. Avslutningsvis sammenfattes de ulike delene av SARA:SV i en modell som viser hvilke forutsetninger som bør være på plass for at politiet kan dra best mulig nytte av risikovurderingsverktøyet i sin helhet.

Utgangspunktet for valg av oppgave er interessen for forebyggingsmetodene og de spesielle momentene i saksgangen rundt dette temaet. Ved min praksis i B2 ble jeg overasket over antallet og omfanget av denne type saker, samt hvor ressurskrevende de var. Videre savnet jeg en tydeliggjøring av det forebyggende arbeidet. Jeg hadde hørt om SARA:SV fra B1, men i B2 hørte jeg ingen ting om det selv om det ligger til pensum. Jeg har tatt for meg hele SARA:SV-prosessen helt fra implementering i politiet til eksterne forebyggende tiltak. På grunn av oppgavens rammer har verktøyet blitt vurdert i sin helhet, heller enn i dybden på hver del. Oppgaven er basert på politiets SARA:SV veileder, og annen bakenforliggende forskning.

1.1 Problemstilling

Hvilke forutsetninger bør være til stede for at politiet kan dra best mulig nytte av SARA:SV i sitt forebyggende arbeid mot vold i parforhold?

1.2 Forskningsspørsmål

For å besvare problemstillingen har jeg formulert fire forskningsspørsmål som fokuserer på ulike relevante temaer som er med på å tydeliggjøre hvilke forutsetninger som bør være til stede for at politiet kan dra best mulig nytte av risikokartleggingsverktøyet SARA:SV i sitt forebyggende arbeid mot vold i parforhold. Forskningsspørsmålene ser slik ut:

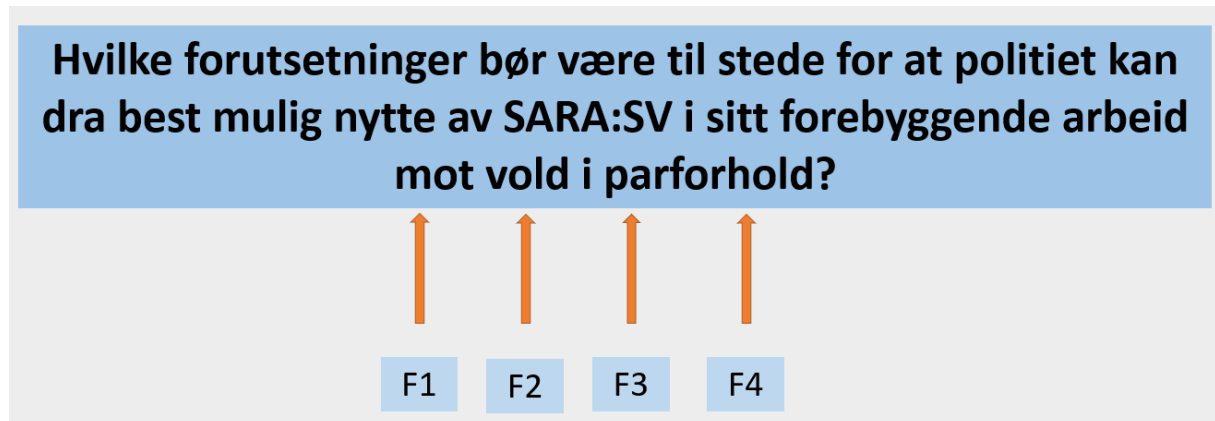
F1: *Hva er SARA:SV og hvordan implementeres det?*

F2: *Hvorfor skille på forebyggings- og etterforskningssporet?*

F3: *Hvordan gjennomføres analyse og risikohåndteringsstrategier?*

F4: *Har SARA:SV en forebyggende effekt?*

Hvert forskningsspørsmål ble kontinuerlig vurdert opp mot problemstillingen.

Figur 1 Forskningsspørsmål.

2. Begrepsavklaring

Forståelsen for følgende begreper er vesentlig i videre lesning:

2.1 SARA:SV

SARA:SV, akronym for Spousal Assault Risk Assessment Guide: Short Version, er en forskningsbasert risikoanalyse, som har til hensikt å kartlegge risiko for fremtidig vold i parforhold (POD, 2014, s. 8- 12). Hovedfunksjonene for verktøyet er som følger:

1. *«Tjenestepersonell innen etterforskning og forebygging vurderer og beslutter tiltak i partnervoldssaker på grunnlag av felles kunnskap og forståelse»*
2. *«Ressursene skal samles rundt de alvorligste partnervoldsakene og legge til rette for internt og eksternt samarbeid»*

Gjennomføringen av SARA:SV inneholder 3 hovedfaser:

1. *Kartlegging:* Det gjøres en forenklet risikovurdering i forbindelse med en voldshandling.
2. *Sortering:* Det gjøres en kvalifisert risikovurdering, og man vurderer alvorlighetsgraden.
3. *Risikohåndtering:* Dersom risikoen er «høy» eller «ekstrem» gjennomføres motivasjonssamtale, hjemmebesøk og tverretatlige tiltak.

2.2 Forebygging

Forebygging er definert som en av politiets viktigste oppgaver, jf. pl. § 2, nr. 2 (Politi-loven, 1995, § 2). Lie definerer forebygging som å være i forkant og forhindre at noe negativt skjer (Lie, 2011, s. 19). For politiet sin del vil det si å forebygge kriminelle handlinger som forårsaker fysiske og psykiske lidelser i befolkningen.

2.3 Vold og vold i parforhold

Det finnes mange definisjoner av vold, felles for dem alle innebærer en illegitim bruk av makt rettet mot en eller flere personer. I denne oppgaven er vold definert som «en fysisk, psykisk og/eller sosial virksomhet med en destruktiv bruk av metoder, der målet med handlingen kan være å plage, skade, true, passivisere og/eller krenke en eller flere personer» (Hammerlin, 2002, s. 189). Videre oppstår vold som en sosial handling mellom minimum to aktører, der den ene krenker den andre. Det er den sosiale settingen og samspillet mellom individer som avgjør om handlingen blir et overgrep eller ikke (Hydle, 1995, s. 43-45).

Vold straffes etter de ulike bestemmelsene i straffelovens kapittel 25 (Straffeloven, 2005, kapittel 25). Vold i nære relasjoner straffes etter straffelovens § 282, herunder partnervold strl. § 282, 1. ledd, bokstav a. Vold i nære relasjoner beskrives av Råkil (2002, s. 17) som et fenomen som er vanskelig å formulere enkelt og presist. I Politidirektoratets (2008, s.8) veiledning beskrives vold i nære relasjoner som «handlinger som har til hensikt å utøve eller opprettholde makt og kontroll i en familiestruktur». Videre i oppgaven kommer vold i nære relasjoner til å bli omtalt som *vold i parforhold*.

2.5 Voldsutøver og voldsutsatt

I oppgaven brukes *voldsutøver* om den som utøver vold, og *voldsutsatt* om den som utsettes for vold (Haaheim, 2014, s. 59). Jeg ønsker videre å poengtere at jeg bevisst har valgt et kjønnsløst utgangspunkt for termene. Den tilgjengelige litteraturen bærer preg av at forskningen har som utgangspunkt at mannen er voldsutøver. Vista AS sin rapport for Justisdepartementet peker på at omtrent like mange menn og kvinner oppgir at de er utsatt for vold i hjemmet, men at volden kvinner utsettes for ofte er grovere (Rasmussen, Strøm, Sverdrup, Vennemo, 2012, s. 8). Dette støttes av studier fra andre land, for eksempel Canada, der 7 % av kvinnene og 6% av mennene svarte at de hadde blitt utsatt for vold fra partneren de siste 5 årene (Statistics Canada, 2011).

3. Metode

3.1 Teoretisk oppgave og hovedkilder

Med bakgrunn i problemstillingen til denne oppgaven har jeg valgt å skrive en teoretisk oppgave. Å ha et teoretisk perspektiv på oppgaven vil si å se på problemstillingen i lys av allerede foreliggende teoretiske og empiriske studier. Relevant forskning basert på både kvalitative og kvantitative undersøkelser er benyttet. På den måten har relevant teori blitt hentet inn, uten selv å gjøre en empirisk studie (Dalland, 2012, s. 134).

Det foreligger mye eksisterende litteratur og forskning rundt temaet vold i parforhold. Som utgangspunkt for denne oppgaven har jeg brukt Politidirektoratets SARA:SV-veileder fra 2014, som forklarer hvordan politiet i Norge skal bruke SARA:SV (POD, 2014). SARA:SV-verktøyet kommer opprinnelig fra Canada, og er laget på bakgrunn av en gjennomgang av eksisterende kvantitativ litteratur og erfaringer rundt temaet vold i parforhold (Kropp og Hart, 1999). Verktøyet ble deretter tilpasset Svensk politi av Belfrage (Kropp, Hart og Belfrage, 2008) og deretter oversatt til norsk av Nøttestad og Lynum (2011). Således er SARA:SV et teoretisk gjennomarbeidet verktøy, som bygger på både kvalitative og kvantitative data. På tidspunktet denne oppgaven skrives finnes det ingen studier av hvordan SARA:SV brukes av politiet i Norge, utenom evalueringsrapportene fra pilotprosjektene (Oslo politidistrikt, 2012) (Vestfold politidistrikt, 2012). Svensk politi har i 2014 evaluert bruken av SARA:SV, og det vil således være naturlig å trekke paralleller til bruken av SARA:SV i norsk politi (Mellgren, Svalin, Levander og Levander, 2014).

3.2 Litteratursøk

Litteratur anvendt i denne oppgaven er i hovedsak hentet fra Politihøgskolens bibliotek med søkemotoren «Oria». Tekstene har enten vært i bokform eller tilgjengelige via politihøgskolens nettverk. Ved litteratursøk har følgende søkeord blitt benyttet på norsk: «vold i parforhold», «partnervold», «vold mot kvinner», «vold mot menn» og «SARA:SV». Som tidligere nevnt finnes det lite norsk forskning rundt verktøyet, og litteratursøket har blitt utvidet med følgende søkeord på svensk: «riskbedömning+polis». Det har også blitt søkt med følgende engelske søkeord: «partner abuse», «domestic abuse», «family violence» og «intimate partner violence».

Videre har det også blitt benyttet litteratur som har vært pensum ved bachelor utdanningen ved politihøgskolen, og da spesielt fra hovedområdet «forebyggende oppgaver» og «metode».

3.3 Kildekritikk

Narud (2014, s. 5) beskriver at temaet «vold i parforhold» de siste årene har fått økende fokus i politikken og samfunnet generelt. Dette gjenspeiles også i litteraturen, da det finnes mye nyere forskning rundt temaet. Således har jeg kunnet være selektiv i valget av kilder med tanke på reliabiliteten og validiteten til hver enkelt tekst. *Reliabiliteten* handler om påliteligheten i undersøkelsene, mens *validitet* vil si at undersøkelsen faktisk måler det den er ment å måle, altså om innholdet er bekreftbart (Ringdal, 2013, s. 97 og 248). Dermed har kildene blitt valgt med bakgrunn i dens gyldighet, holdbarhet og relevans (Dalland 2012, s. 84-86). Under innsamlingen av kildemateriale startet jeg å vurdere gyldigheten og holdbarheten til tekstene, som blant annet går ut på hvem forfatteren er, formålet med teksten og når teksten er skrevet. Etter dette satt jeg igjen med ganske mange tekster skrevet av forskere ansatt ved Politihøgskolen og fagfolk innenfor temaet vold i parforhold. Dermed kunne jeg sortere ut de tekstene som var mest relevant for oppgavens problemstilling.

Ved vurdering av forfatteren og formålet til tekstene har jeg vært oppmerksom på at stortingsmeldinger og publikasjoner gir politiske føringer og ikke sannhetsdokumentasjoner. Videre er en del av litteraturen som er benyttet skrevet av forskere ansatt ved Politihøgskolen. Et viktig moment ved dette er at disse forskerne er ansatt av politiet, og således produserer forskning på vegne av instansen. For å balansere dette har jeg også vært bevisst på å også benytte litteratur skrevet av andre enn politiets ansatte, for å øke validiteten i kildematerialet.

Som tidligere nevnt finnes det lite nasjonal forskning rundt SARA:SV. Dermed har utvalget av relevante kilder om risikovurderingsverktøyet vært begrenset. Dette har resultert i at enkelte av kildene, som for eksempel de nevnte prøveprosjektene, ikke har god reliabilitet.

Når det kommer til bruk av kilder som ikke er skrevet med utgangspunkt i det norske politi og/eller samfunn har jeg vært bevisst på at visse momenter som kommer frem der ikke nødvendigvis kan generaliseres til det norske politiet med tanke på samfunnsstruktur, lovverk og politiets organisering. Dette tatt i betraktning har jeg vurdert det som nødvendig å ha det med i oppgaven, for å skape et nyansert bilde på problemstillingen.

I utvelgelsen av litteratur har jeg vært bevisst min egen forforståelse. Jeg har ingen annen kjennskap til temaet utenom opplæring ved Politihøgskolen. Således kan det tenkes at min innfallsvinkel er preget av å være under politiutdanning.

4. Hoveddel

4.1 F1: Hva er SARA:SV og hvordan implementeres det?

SARA:SV er et risikovurderingsverktøy som skal kartlegge risiko for fremtidig vold i parforhold (POD, 2014, s. 9). SARA-modellen i Norge ble testet i et prøveprosjekt på Stovner og Horten politistasjon i 2011-2012 (Oslo politidistrikt, 2012) (Vestfold politidistrikt, 2012). I 2013 ble modellen innført i alle politidistrikter.

SARA:SV er i hovedsak utformet som en sjekklister med vurdering av femten risikofaktorer. De ti første risikofaktorene omhandler voldsutøverens voldshistorikk og sosiale og mentale funksjonsevne. De fem siste risikofaktorene omhandler voldsutsattes sårbarhet (Nøttestad og Lynum, 2011, s. 8).

Tanken med å innføre SARA:SV i norsk politi har vært å videreutvikle og systematisere politiets forebyggende arbeid med partnervold, samt heve kompetansen rundt fagfeltet internt i politidistriktene (POD, 2014, s. 12). Sjekklisten tar sikte på å vurdere risikoen for gjentagende vold, og dermed iverksette de riktige tiltakene. Videre skal den legge til rette for videre internt og eksternt forebyggende samarbeid.

4.1.1 Kunnskapsbasert politiarbeid

Tidligere har norsk politi arbeidet ut i fra nærpolitimodellen og tradisjonelt ordenspolitiarbeid (Gundhus, 2009, s. 135-137). Den forebyggende effekten har blitt målt ut i fra oppklaringsprosent og saksbehandlingstid og har blitt tenkt på som et resultat av dette. Kunnskapsbasert politiarbeid har vokst frem som en ny måte å tenke politiarbeid på (Tilley, 2012, s. 373). Her siktes det til en dreining fra det reaktive og lite målrettede forebyggende arbeidet politiet har gjort tidligere, og til bruken av modeller og verktøy som har et vitenskapelig belegg for å oppnå en forebyggende effekt.

Kunnskapsbasert politiarbeid kan ses på som grunnsteinen for SARA:SV. Kunnskap og kompetanse står sentralt for at verktøyet skal bli vellykket (POD, 2014, s. 18). For å kunne dra nytte av verktøyet er det vesentlig for politiet å forvalte den kunnskapen som allerede foreligger i etaten, samt dele, spre og bygge videre på den. Samtidig vil bruken av SARA:SV føre til en ytterligere kompetanseheving av personell. NOU 2009:12 definerer kunnskapsbasert politiarbeid i norsk politi som følger:

«Kunnskapsbasert politiarbeid blir i norsk politi beskrevet som systematisk og metodisk innhenting av relevant informasjon og kunnskap som analyseres med

formålet å kunne treffe strategiske og operative beslutninger om forebyggende og bekjempende tiltak» (NOU 2009:12, pkt. 12.2.1).

Kjerneelementene i denne definisjonen er den *proaktive* innhenting av informasjon og analysen som gjøres i forkant av eventuelle tiltak for å forebygge kriminalitet (Sætre, 2007, s. 118). I politiets SARA:SV-veileder kommer det frem at kunnskap og kompetanse om partnervold er en viktig forutsetning for å iverksette gode og riktige forebyggende tiltak (POD, 2014, s. 18). SARA:SV som et forebyggingsverktøy passer godt med de politiske føringene som er gitt i NOU 2009:12, nemlig at de forebyggende tiltakene skal iverksettes på bakgrunn av kunnskap og analyse.

Videre vil kompetansen for å identifisere fellestrekk ved voldsutsatt- og utøver øke ved systematisk og metodisk innhenting av informasjon, slik at man i fremtiden kan kjenne igjen signalene på et tidligere stadie (POD, 2014, s. 19).

4.1.2 Spesialisering og ressurser i politiet

I stortingsmelding nr. 43 2004-2005 om politiets roller og oppgaver videreføres de 10 grunnprinsippene i Norsk politi fra politirulleutvalget fra 1976 (Justis- og politidepartementet, 2005, s. 9). I denne oppgaven trekkes følgende frem:

«3. Vi skal ha et enhetspoliti

4. Politiet skal være desentralisert

5. Politimannen skal være generalist

9. Politiet skal prioritere mellom sine oppgaver og legge hovedvekten på forebyggende virksomhet»

Som nevnt skal SARA:SV verktøyet bygge videre på og strukturere den allerede foreliggende kompetansen i politidistriktene (POD, 2014, s. 18). Når det er snakk om kompetanseheving er det aktuelt å ta opp debatten om *spesialisering innad i politiet*. I stortingsmelding nr. 42 2004-2005 heter det at «politimannen skal være generalist», i punkt nummer 5 av politiets 10 grunnprinsipper (Justis- og politidepartementet, 2005, s. 9). Videre fremkommer det av grunnprinsipp nummer 4, at «*politiet skal være desentralisert*», for å sikre at politiet kan tilby de samme tjenestene over hele Norge (Justis- og politidepartementet, 2005, s. 9). Dette er også den gjeldende grunntanken ved Politihøgskolen, når denne bacheloroppgaven skrives. Aas mener derimot at en spesialisering av politiet allerede er i gang, og at det er en irreversibel prosess (Aas, 2014, s. 193-194). Det vil si at politiet går i en retning som krever

ytterligere ressurser og spesialkompetanse innenfor hvert enkelt fagfelt. Dette støtter Larsson og Gundhus (2007, s.27) som mener at politiets kontrollområde har blitt så stort at man er nødt til å fortsette spesialiseringen. Svalin et al. sine studier av risikoverktøy, konkluderer også med at analysene er for kompliserte til å være en generalistoppgave (Svalin, Mellgren, Levander og Levander, 2017, s. 25). Belfrage (2008) fant også i sin forskning at politiet mangler kompetanse, særlig ved psykiatrivurderingene som kreves i SARA:SV.

Spesialiseringen SARA:SV fører med seg, utfordrer generalistprinsippet i politiet.

Tjenestepersoner har ikke kapasitet til å «gape over» alle fagfelt som det er viktig at de behersker i sitt arbeid. Tanken bak SARA:SV er at ordenspatruljer skal ha en kortversjon av SARA:SV verktøy med seg og kan benytte dette ved behov. Deretter skal hjemmebesøk gjennomføres av ordenspatrulje. Den kvalifiserte risikovurderingen blir utført av spesialtrent personell. Dette fordrer at ordenspatruljen har kjennskap til risikovurderingsverktøyet, enten via grunnutdanningen, eller videreutdanning. Mellgren et al. (2014, s. 34) sin rapport fra Sverige slår fast at det er et suksesskriterium for vellykket bruk av SARA:SV at den kvalifiserte risikovurderingen utføres av personell med *spesialkunnskaper* innen fagfeltet. Utfordringen vil bli, både for forebygger og ordenspatrulje, å få gjennomført opplæring i en travel arbeidshverdag.

Stovner politistasjon i Oslo politidistrikt er et eksempel på hvordan politiet kan dra nytte av spesialisering. Høy befolkningstetthet og kriminalitetsgrunnlag legger til rette for høy bemanning og mulighet for spesialisering. For eksempel bodde det i 2013 1462 personer per kvadratkilometer i Oslo kontra 2 personer per kvadratkilometer i Finnmark (SSB, 2013). Oslo politidistrikt etterforsket i 2016 7014 vold- og mishandlingsaker, kontra 622 i Finnmark politidistrikt (SSB, 2017b). Stovner politistasjon har definert familievold som et eget fagfelt, og har opprettet en egen gruppe som kun jobber med slike saker (Aas, 2014, s. 137). Dermed vil politiet kunne dra nytte av den økte og samlede kompetansen både i forebygger- og etterforsker sporet.

Stortingsmelding nr. 42 2004-2005 sier derimot i punkt nr. 5 at polititjenestepersonene må være generalist for kunne tjenestegjøre i et lite distrikt der man må håndtere et bredt spekter av oppgaver (Justis- og politidepartementet, 2005, s. 9). I motsetning til Stovner politistasjon er det mange mindre steder i Norge, eksempelvis Finnmark som ikke har like stor befolkningstetthet og kriminalitetsgrunnlag som legger til rette for høy bemanning og mulighet for spesialisering (SSB, 2013) (SSB, 2017b). På disse stedene vil det være et

prioriteringsspørsmål hvorvidt det er mulig å gi personell tilstrekkelig trening i SARA:SV slik at verktøyet kan gi samme effekt som på Stovner.

Dagens føringer fra POD er at SARA:SV skal brukes i samtlige politidistrikt (POD, 2014, s. 8). Det er per nå, ansatt en SARA:SV-koordinator i hvert politidistrikt. Det finnes lite kilder på hvorvidt innføringen av denne ordningen har vært en suksess, men med bakgrunn i at spesialisering er en suksessfaktor kan man tenke seg at etableringen av verktøyet kan være en utfordring i et ressursperspektiv. Evalueringen av innføring av SARA:SV i Sverige konkluderer med at en manglende suksessfaktor har vært en «ressursbrist» i forholdet mellom forventninger til verktøyet og tilgjengelige midler, både økonomiske og personalmessige (Mellgren et al., 2014, s. 58). Pilotprosjektet på Horten politistasjon berører den samme problemstillingen, og konkluderer med at verktøyet fører til økt ressursbruk (Vestfold politidistrikt, 2012, s. 8). I Politidirektoratets ressursundersøkelse (2016, s. 5) pekes det på at politidistriktene opplever dagens ressursituasjon som «stram» og at de har lite handlingsrom. Spørsmålet blir da om de nødvendige rammene for drift av SARA:SV-verktøyet foreligger i norsk politi per dags dato. For at politiet skal dra nytte av verktøyet bør man legge til rette for spesialisering, slik at det kan fungere som et supplement og øke kunnskapen rundt vold i parforhold. Videre bør også de økonomiske rammene være til stede, slik at ressursmangel ikke blir en stopper for implementeringen.

4.1.3 Endringsvilje

Som nevnt fordrer kunnskapsbasert arbeid med SARA:SV endring av det tradisjonelle ordenspolitiarbeidet og nærpolitimodellen, samt spesialisering fremfor generalisering. For å få til en vellykket endringsprosess, kreves det tydelige mål og tydelig kommunikasjon fra ledelsen. Mellgren et al. (2014, s. 58) impliserer at politiets egen organisering har stått i veien for en vellykket implementering av verktøyet i Sverige. SARA:SV-veilederen slår fast at det er et lederansvar å forankre forebyggingsverktøyet (POD, 2014, s. 20). Filstad (2013) mener derimot at nøkkelen til vellykket kommunikasjon i endring er å strategisk anvende mellomledere som *endringsagenter*. Det innebærer å gi lokale mellomledere på lavere hierarkiske nivåer, ansvar for å kommunisere et endringsbudskap. Ved å bruke lokale ledere til å kommunisere endringsbudskapet, i dette tilfellet SARA: SV, vil det være noe den øvrige organisasjonen kan identifisere seg med. Man oppnår dermed en større endringsmotivasjon enn når toppledere styrer kommunikasjonen rundt dette. I følge Baronas og Louis (1988) blir informasjonen mer lettfattelig hos endringsmottaker når budskapet kommuniseres av en likesinnet. Ut fra dette kan man tenke seg at politiet vil kunne få større gevinst for endringene

ved å gå over til en mer kunnskapsbasert retning, dersom man benytter mellomledere som endringsagenter. Dermed vil det være en mellomleder som står for å kommunisere budskapet til SARA:SV personellet.

4.2 F2: Hvorfor skille på forebyggings- og etterforskningssporet?

SARA:SV skal i hovedsak forebygge vold og tydeliggjør politiets rolle ved å følge opp voldsutøver og voldsutsatte, samt legge til rette for tverretattlig samarbeid (POD, 2014, s. 27). Tradisjonelt har politiet hatt fokus på å etterforske partnervoldsaker, og deretter vise til straffens individual- og allmennpreventive virkning (Lie, 2011, s. 142) (POD, 2014, s. 11). I Grøvdal sitt doktorgradsarbeid avdekket hun nettopp det at voldsutsatte kritiserer politiet for å ha et overdrevet *straffesaksfokus*, som fører til at det forebyggende aspektet blir forsømt (Grøvdal, 2011, s. 363). Når vi vet at partnervoldssaker ofte innebærer flere elementer enn det voldsutøver til syvende og sist blir dømt for, er det vesentlig å tenke bredere enn selve straffen.

For å kunne dra nytte av forebyggingsverktøyet SARA:SV er det vesentlig å skille mellom etterforskning av straffesaker og forebyggende arbeid. Dette er for å sikre notoritet i straffesaken, objektivitet til tjenestepersonell og straffeprosessuelle rettigheter til voldsutøver og voldsutsatt. Egge og Ganapathy (2012, s. 63) understreker at en rekke studier peker på at tilliten til en institusjon er knyttet til *rettferdig behandling*. Således legger SARA:SV som verktøy til rette for en «rettferdig» behandling av både voldsutsatt og utøver, ved å skille etterforskning og forebygging.

Siden SARA:SV brukes i etterkant av voldshandlinger ligger ofte fakta fra etterforskningen til grunn før verktøyet blir benyttet. Disse opplysningene kan politiet benytte i risikovurderingen i et forebyggende øyemed, for å forhindre gjentagende voldshendelser (POD, 2014, s. 55). Politiet kan dermed få fordeler både på etterforsknings- og forebyggingssiden og sikre en likere behandling og prosess i alle saker.

Dersom arbeidet med SARA:SV avdekker bevis av betydning for straffesaken er det viktig at man ivaretar de involvertes rettigheter i etterforskningssporet. Dette gjør man ved å henvise videre til etterforskere og deretter følge opp i henhold til straffeprosessloven. Dersom politiet ikke klarer å forholde seg til disse skillene, vil det kunne gå utover polititjenestepersonens integritet og objektivitet og således kunne skade både straffesaken og det forebyggende arbeidet.

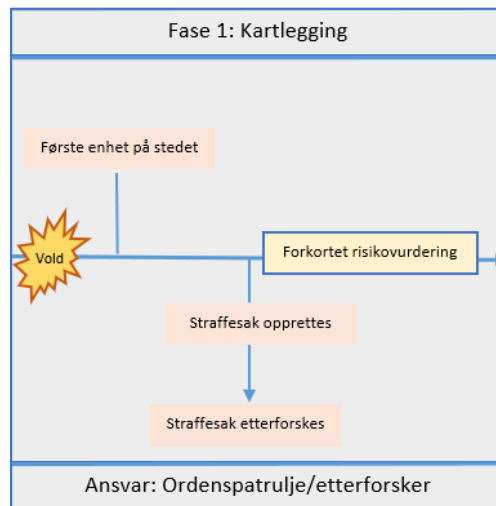
Denne problematikken blir tatt opp i rapporten fra prøveprosjektet ved Horten politistasjon, der det blir poengtert at med dagens ressurssituasjon kan det klare skillet som verktøyet legger opp til vanskelig gjennomføres, fordi etterforskere blir tillagt forebyggingsoppgaver som for eksempel motivasjonssamtale (Vestfold politidistrikt, 2012, s. 8). Ved bruk av SARA:SV slik som det er forespeilet i veilederen får politiet et tydelig skille mellom de to sporene. Dette krever imidlertid nok ressurser i det enkelte politidistrikt for å få best mulig nytte ved bruk av verktøyet.

4.3 F3: Hvordan gjennomføres analyse og risikohåndtering?

Det finnes en rekke verktøy og modeller som tar sikte på å forebygge vold i parforhold. Hamby og Cook (2011, s. 49) deler disse verktøyene opp i tre kategorier, *kartlegging- (screening)*, *sorterings-* og *risikohåndteringsverktøy*. SARA:SV kategoriseres i hovedsak som et sorteringsverktøy, men den inneholder også elementer av kartlegging og risikohåndteringselementer.

4.3.1 Forkortet risikovurdering – Kartlegging (screening): Fase 1

På et åsted der det er mistanke om vold i parforhold kan ordenspatroljen på stedet benytte seg av en forkortet risikovurdering for å vurdere risiko for gjentagende vold, parallelt med den vanlige etterforskningen på stedet (POD, 2014, s. 27). Denne prosessen har elementer av screening, som vil si å påvise et problem, i dette tilfellet vold i parforhold (Hamby og Cook, 2011, s. 49). I mange tilfeller vil det være åpenbart at SARA:SV-verktøyet skal benyttes, men det kreves likevel at det blir tatt en konkret vurdering om verktøyet skal benyttes i hver enkelt sak. Det er en klar fordel for politiet at ordenspatroljer starter «SARA:SV-prosessen» ved at alle aktuelle saker for verktøyet blir vurdert i sakens initialfase. Dette sikrer for det første at verktøyet blir brukt, og at det forebyggende sporet blir prioritert fra et så tidlig stadium som mulig.

Figur 2 Skjematisk fremstilling av kartleggingsprosessen.

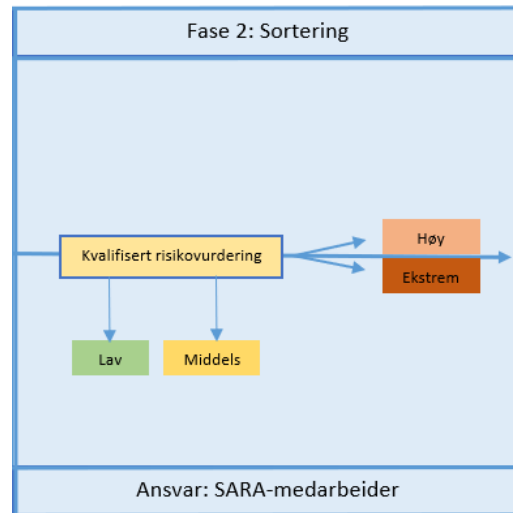
4.3.2 Kvalifisert risikovurdering – Sorteringsverktøy: Fase 2

Grunnlaget for det videre arbeidet i SARA:SV er deretter en *kvalifisert risikovurdering* utført av spesialtrent personell, der hensikten er å identifisere sakene med høyest trussel (POD, 2014, s. 27). Risikovurderingen bygger på tilgjengelige opplysninger fra etterforskningen, forkortet risikovurdering, straffesakshistorikk, PO-logger og andre registre. Det er viktig for kvaliteten på risikovurderingen at det bygger på et bredt spekter av kilder (Mellgren et al., 2014, s. 34). Den innhentede informasjonen *struktureres* og *analyseres* for å så sammenfattes i risikoanalysen. Risikoanalysen konkretiserer deretter risikonivået for fremtidig vold med risikoalørene *lav-*, *middels-*, *høy-* eller *ekstrem* risiko for gjentakende vold. Hensikten med å kategorisere risikoen for gjentakende vold er å skille ut de sakene med høyest risiko, og som dermed bør prioriteres (Hamby og Cook, 2011, s. 57). Kartleggingen og risikoalørene legger grunnlaget for videre *risikohåndteringsstrategier*.

Ved gjennomføring av den kvalifiserte risikovurderingen hviler det et stort ansvar på tjenestepersonen som utfører vurderingen. Mellgren et al. (2014, s. 46) impliserer at det til en viss grad beror på tjenestepersonens personlige vurdering av hver enkelt risikofaktor. Videre viser forskningen at lignende saker vurderes i noen tilfeller ulikt. Dette kan skyldes at hvert enkeltindivid og sak er såpass forskjellige at funn vanskelig kan generaliseres. Dette støtter Hamby og Cook (2011, s. 58-60) som understreker at så mange som 40 % blir klassifisert med feil risikoalør ved bruk av verktøyet. Det er viktig å merke seg at dette gjelder både de som har blitt klassifisert for høyt og for lavt. De sier videre at det finnes for lite data rundt risikovurderingen til å forutsi fare, men at desto oftere et fenomen frekventeres, desto lettere

vil det være å detektere fordi datamengden blir tilsvarende større. Belfrage (2008) peker derimot i sin forskning på at den største feilkilden er manglende kompetanse hos den enkelte tjenesteperson. Når dette er nevnt, konkluderer National Swedish Police Board (2010) med at treffsikkerheten til politiet økte ved bruk av risikovurderingsverktøy. Ut i fra dette kan det konkluderes med at politiet øker treffsikkerheten, samt skiller ut den mest alvorlige volden ved bruk av SARA:SV. Det blir da kritisk at korrekt klassifisering av risikovalør blir gjort for vellykket sortering.

Figur 3 Skjematisk fremstilling av sorteringsprosessen

4.3.3 Risikohåndtering: Fase 3

Hovedmålet med risikohåndtering er å unngå fremtidig vold og øke trygghetsfølelsen til voldsutsatte (Hamby og Cook, 2011, s. 64).

4.3.3.1 Interne risikohåndteringsstrategier i politiet

4.3.3.1.1 Motivasjonssamtale

Voldsutsatt og voldsutøver tilbys en motivasjonssamtale med politiet der målet med samtalen er å etablere kontakt og kartlegge partenes hjelpebehov og endringsvilje ved funn av *høy* eller *ekstrem* risiko i den kvalifiserte risikovurderingen (POD, 2014, s. 27). Samtalen gjennomføres av SARA-trent polititjenesteperson. Erfaringer fra pilotprosjektet ved Stovner politistasjon viser til at motivasjonssamtalene har hatt en forebyggende effekt ved å bidra til samarbeid og tillit (Oslo politidistrikt, 2012, s. 16). Videre viser rapporten også til at motivasjonssamtalen har hatt en konfliktdempende effekt i seg selv. Dette støtter Neighbors et al. i sin studie av motivasjonssamtalen, som konkluderer med at motivasjonssamtalen i seg selv åpner for

ambivalens og økt motivasjon til endring hos voldsutøver (Neighbors, Walker, Roffman, Mbilinyi og Edleson, 2008, s. 129). Antallet og hyppigheten av samtaler er ikke fastsatt og beror på en vurdering fra sak til sak. Egge og Ganapathy (2012, s. 63) mener at en rekke studier peker på at tilliten til en institusjon er knyttet til *rettferdig behandling* i prosessen. Således legger SARA:SV som verktøy til rette for en «rettferdig» behandling av både av voldsutsatt og voldsutøver ved at problemene deres blir tatt på alvor, fremfor at de føler på å ikke «bli sett» i en vanskelig og alvorlig situasjon. På den måten kan det tenkes at politiet kan få fordel i sitt forebyggende arbeid dersom voldsutøver viser endringsvilje i sitt voldsmønster, samt samarbeid og tillit hos voldsutsatt.

4.3.3.1.2 Hjemmebesøk

Ved funn av *høy* eller *ekstrem* risiko skal politiet besøke bopel til voldsutsatte (POD, 2014, s. 27). Målet med besøket er å søke løsninger for voldsutsatte, skape trygghet i hjemmet og løse opp i risikosituasjonen (POD, 2014, s. 57). Besøkene har også som mål å illustrere politiets tilstedeværelse både ovenfor voldsutøver og voldsutsatt. Besøket gjennomføres av uniformert tjenestepersonell. Videre bør ikke hjemmebesøk gjennomføres av etterforskningspersonell, da dette kan føre til en sammenblanding av roller, ref. å holde et tydelig skille mellom de to sporene. Erfaringer fra Horten politistasjon tilsier at voldsutsatte får en økt trygghetsfølelse av hjemmebesøkene, og at de føler seg ivaretatt (Vestfold politidistrikt, 2012, s. 6). Dette støttes av Stovner politistasjon som impliserer at voldsutsatte opplever hjemmebesøk som en positiv overvåkning av voldsutøveren (Oslo politidistrikt, 2012, s. 16). Hjemmebesøk vil dermed kunne bidra til høyere tillitt til politiet, samt gi politiet verdifull forebyggings-informasjon ved «funn» i hjemmet som vanskelig kunne blitt avdekket ved en samtale på for eksempel politistasjonen.

4.3.3.2 Tverretatlige risikohåndteringsstrategier

4.3.3.2.1 Tverretatlig samarbeid

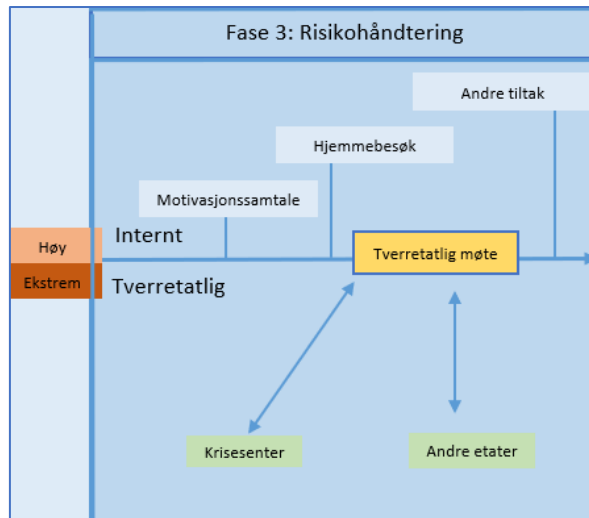
Politiet er bare en av flere etater som driver med kriminalitetsforebyggende arbeid (Mellgren et al., 2014, s. 55). Ved funn av *høy* eller *ekstrem* risiko skal politiet derfor initiere et *tverretatlig møte* med andre relevante etater (POD, 2014, s. 27). Målet med møtet er å fordele arbeidsoppgaver hos de aktuelle etatene og skape en felles forståelse av situasjonen. Fra politiet bør SARA-medarbeider, forebygger, etterforsker og påtalejurist delta på møtet for å sikre notoritet i etterforsker- og forebyggersporet.

Voldsutsatte og voldsutøveren har ofte ulike og varierte behov for forebyggende oppfølging. Disse behovene har ikke politiet kompetanse og kapasitet til å utføre og følge opp alene. Politilovens § 2, 1. ledd, nr. 6 slår fast at politiet skal samarbeide med andre etater for å løse oppgaver som påvirker politiets oppgaver. SARA:SV-veilederen bygger videre på dette og slår fast at forebyggingsressursene skal legge til rette for eksternt samarbeid (POD, 2014, s. 87). Forutsetningene for det tverrfaglige samarbeidet skal være til det beste for voldsutøver og voldsutsatte (POD, 2014, s. 19). Aktuelle samarbeidspartnere varierer fra sak til sak, og det finnes ingen uttømmende liste på etater. Ved et vellykket tverretatlig samarbeid legger politiet sammen med andre etater til rette for forebygging av gjentakende vold. Dette støttes av Stewart et al. som i sin studie konkluderer med at deltagere på et forebyggende familievoldsprogram for straffedømte hadde mindre sjanse for å utøve vold på ny (Stewart, Gabora, Kropp og Lee, 2014, s. 151). Dersom man får til et slikt godt samarbeid kan det tenkes at politiet vil få frigjort kapasitet til andre saker, samt at etatene på tvers får bedre forståelse av hverandres arbeid.

4.3.3.2.2 Eksempel på samarbeid

I denne oppgaven trekkes *krisesenteret* frem for å belyse hvordan politiet kan dra nytte av det tverretatlige samarbeidet ved bruk av risikoanalysen og risikohåndteringsstrategiene.

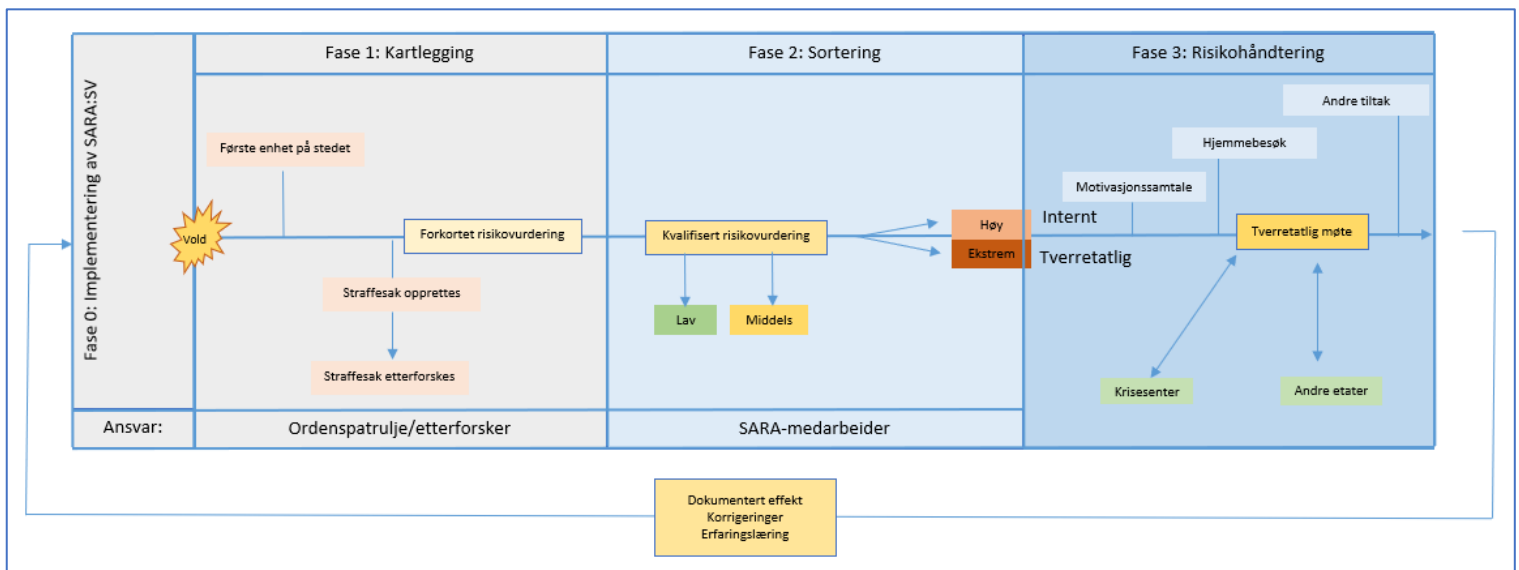
Krisesenter er et lavterskeltilbud for voldsutsatte og tilbyr overnatting og fysisk beskyttelse. Krisesenteret driver ikke behandling, men formidler voldsutsattes behov til aktuell instans (Jonassen, 2014, s. 41 - 42). Hver enkelt kommune er pålagt å sørge for et krisesentertilbud og skal sørge for at voldsutsatte får en helhetlig oppfølging, jf. krisesenterlova § 2 (Krisesenterlova, 2009, § 2). Smaadahl (2014, s. 270) legger frem at krisesentrene i mange kommuner peker på at nettverks og samarbeidsrutinene for hjelpetiltak ikke fungerer optimalt. Risikohåndteringsstrategien skal på sin side legge til rette for bedre optimalisering av samarbeidsrutinene. SARA:SV bidrar til at krisesentrene får forutsigbarhet i kommunikasjon og samarbeid med politiet, som vil kunne slå positivt tilbake på politiet, da politiet på sin side kan virke lettere å forholde seg til.

Figur 4 Skjematisert fremstilling av intern og tverretatlig risikohåndtering

4.3.4 Modell

For å sammenstille de tre fasene i SARA:SV får man følgende helhetlige bilde av fasene *kartlegging*, *sortering* og *risikohåndtering*.

Figur 5 SARA:SV-prosessen.

4.4 F4: Har SARA:SV en forebyggende effekt?

Det overordnede målet i SARA:SV er som nevnt å forebygge fremtidig vold i parforhold. Kunnskapsbasert politiarbeid forutsetter at verktøy som benyttes kan måles og ha en beviselig forebyggende effekt. Belfrage et al. konkluderte i sin studie at risikoanalysen har en forebyggende effekt i seg selv, uavhengig av de videre risikohåndteringsstrategiene (Belfrage, Strand, Storey, Gibas, Kropp og Hart, 2012, s. 65). Storey et al. fant derimot ikke det samme da de utførte en lignende studie (Storey, Kropp, Hart, Belfrage og Strand, 2014). Dette illustrerer kompleksiteten ved å kunne si at verktøyet har en forebyggende effekt.

Ut fra min drøfting kan de enkelte delene av SARA:SV ha en forebyggende effekt i seg selv, men det er som en «totalpakke» verktøyet virker best. Selv om SARA:SV har enkelte svakheter, er det viktig å få belyst at verktøyet fremdeles har en forebyggende effekt ved at man får avdekket fremtidig vold, og dermed virker som et supplement til straffeapparatet. Hvorvidt den forebyggende effekten er målbar finnes det foreløpig ikke noen kvantitativ forskning på, men i de mindre undersøkelsene som er foretatt vises det til en forebyggende effekt på personnivå (Mellgren et al., 2014) (Vestfold politidistrikt 2012) (Oslo politidistrikt 2012). Dermed vil det med andre ord på sikt kunne være lettere å si noe konkret om SARA:SV har en forebyggende effekt, når man har fått benytte verktøyet over en lenger periode i praksis, og på den måten kan si noe om målbarheten.

4.4.1 Samfunnsøkonomisk perspektiv

Hvis man tar et skritt tilbake, og ser på staten Norge som en helhet vil man få et annet perspektiv enn hvis kun politiet blir studert. Tidligere i oppgaven blir det pekt på at bruken av SARA:SV vil føre med seg økt ressursbruk fra politiet. Ved siden av å forhindre store menneskelige lidelser i befolkningen innebærer forebygging av partnervold store samfunnsøkonomiske besparelser. En voldsutsatt person er som regel en kostnad for samfunnet. Hvis hen er sterkt preget av livssituasjonen, vil en konsekvens være at samfunnet må bekoste alt fra utbetalinger fra NAV til tapte skatteinntekter og institusjonelle kostnader som politi og helsevesen (Haaheim, 2014, s. 57). Hvordan hen evner å være en ressursperson for eventuelle barn, er også en økonomisk faktor i totalbildet. Rasmussen et al. kom frem til at vold i nære relasjoner koster samfunnet opp mot 6 milliarder kroner hvert eneste år og at ca. 2-4 % av Norges befolkning er ofre for vold i nære relasjoner årlig (Rasmussen, Strøm, Sverdrup og Vennemo, 2012, s. 8). Dette tilsvarer mellom 75 000 og 150 000 voldsofre i nære relasjoner.

Ved bruk av SARA:SV vil formodentlig antall gjentakende partnervoldssaker synke. Ved den ønskede forebyggende effekten av verktøyet, vil det være en reell nedgang i antall personer som blir utsatt for gjentakende vold i parforhold. Således vil disse personene kunne bidra mer i samfunnet i et økonomisk perspektiv og koste institusjoner, som politiet, mindre. Videre vil det samme gjelde for voldsutøveren. Det er rimelig å anta at hvis voldsutøveren blir satt i forbindelse med aktuelle hjelpetiltak vil dette også ha positiv innvirkning på vedkommende. Dette vil gagne samfunnet så vel som politiet. For politiet sin del vil en reell nedgang i saker tilsi at ressurser og økonomiske midler frigis og heller kan benyttes i andre fagfelt med stort arbeidspress.

5. Avslutning

5.1 Svar på forskningsspørsmål

5.1.1 F1: Hva er SARA:SV og hvordan implementeres det?

SARA:SV er en kunnskapsbasert arbeidsmodell som skal kartlegge risikofaktorer for å forebygge gjentakende vold i parforhold. Man har vedtatt å benytte SARA:SV i Norge. Ut fra å ha sett på måten verktøyet implementeres på, er det en forutsetning at politiet sikrer mer spesialisering ved å ansette koordinatorene og spesialtrent personell, dette til tross for at politiet per definisjon skal være generalister. Det kan synes at spesialisering gir en effektiv bruk av ressurser i områder med høy befolkningstetthet og/eller kriminalitet kombinert med høy polititetthet, mens det i mindre distrikter vil kunne gi utfordringer uten å tilføre mer ressurser. Dette vil i sin tur kreve vellykket endringsprosess både av personell og organisasjon for at implementeringen av verktøyet skal lykkes.

5.1.2 F2: Hvorfor skille på forebyggings- og etterforskningssporet?

Tradisjonelt har politiet hatt fokus på å etterforske saker som innebar vold i parforhold, og vist til den forebyggende effekten av etterforskningen og en eventuell straff. SARA:SV legger opp til et tydelig og viktig skille mellom forebygger- og etterforsknings-sporet. Dette for å sikre notoritet i straffesaken, objektivitet til tjenestepersonell og straffeprosessuelle rettigheter til voldsutøver og voldsutsatt. Dette sikrer en rettferdig og likere behandling og prosess i alle saker, som kan gi politiet en fordel i sitt forebyggende arbeid mot gjentakende voldshendelser. I distrikter med få tjenestepersoner kan en utfordring være at manglende ressurser kan føre til en sammenblanding av roller mellom de ulike sporene, som igjen kan utfordre politiets integritet og objektivitet. Ved bruk av verktøyet får man et klart skille mellom sporene og fordeler ansvar på en tydeligere måte. Dette er forutsetninger som gjør prosessen ryddig og effektiv, både for voldsutøver, voldsutsatt og politiet.

5.1.3 F3: Hvordan gjennomføres analyse og risikohåndteringsstrategier?

Oppdelt består selve bruken av SARA:SV av tre deler. En innledende kartleggingsfase som innebærer en forkortet risikovurdering utført av ordenspatrolje. Deretter utføres det en konkret kvalifisert risikovurdering. Forebyggingsressursene knyttes videre til de sakene med høyest risiko for gjentakende vold. Det blir gjennomført motivasjonssamtale med begge parter og hjemmebesøk på aktuelle adresser. Videre blir andre etater koblet inn i et tverretattlig møte for

koordinering av interne og eksterne forebyggende tiltak. For politiet er det viktig å være bevisst på at det hviler et stort ansvar på tjenestepersoner som skal utføre den kvalifiserte risikovurderingen. Videre kan datagrunnlaget risikoen vurderes ut ifra i noen tilfeller være for snevert. For at politiet skal lykkes med SARA:SV er det en forutsetning at hver enkelt blir klassifisert med riktig risikoalør. Selve styrken til verktøyet er at ressursene samles rundt de høyeste truslene. Foreløpige erfaringer fra Norge peker på at motivasjonssamtalen og hjemmebesøkene har god effekt på individnivå, politiets treffsikkerhet og dernest det forebyggende arbeidet.

5.1.4 F4: Har SARA:SV en forebyggende effekt?

Studier av den forebyggende effekten av risikoanalysen i seg selv er noe tvetydige, og forskjellige studier påviser ulike utfall. Videre har politiet tidligere blitt kritisert for overdrevent fokus på straffesporet. SARA:SV har sin styrke som en enhetlig modell, og den foreløpige forskningen kan vise til en forebyggende effekt på individnivå. Det finnes foreløpig ingen kvantitativ forskning på den forebyggende effekten av SARA:SV i Norge.

En voldsutsatt koster samfunnet store summer og en effekt ved SARA:SV er at samfunnet kan spare store summer ved en reell nedgang i antall partnervoldssaker.

5.2 Konklusjon

Jeg har i min oppgave drøftet problemstillingen «Hvilke forutsetninger bør være til stede for at politiet kan dra best mulig nytte av SARA:SV i sitt forebyggende arbeid mot vold i parforhold?». Problemstillingen har blitt drøftet i lys av relevant teori og litteratur på området, samt opp mot fire forskningsspørsmål. Forutsetningene ble sammenfattet i en modell som viser en skjematisk fremstilling av hele SARA:SV-prosessen for å illustrere hvordan verktøyet kan gi best mulig utbytte i politiets forebyggende arbeid mot vold i parforhold.

På bakgrunn av drøftingen har jeg kommet frem til noen sentrale forutsetninger som bør være til stede for at politiet kan dra best mulig nytte av SARA:SV i sitt forebyggende arbeid. En særlig viktig faktor vil være å sørge for *tilstrekkelig kompetanse* innen kunnskapsbasert politiarbeid, som igjen fordrer mer fokus på *spesialisering* fremfor generalisering. På den måten vil politiet få spesialtrent personell som kan gjøre gode vurderinger i bruk av verktøyet. Dette vil på sin side kreve *intensivering av ressursbruk* i samtlige distrikter. Videre vil det

være nødvendig å holde et *tydelig skille* mellom etterforskningssporet og forebyggingssporet, for å kunne dra nytte av den økte og samlede kompetansen innad i politiet. For å få raskest mulig implementering av verktøyet bør man benytte *mellomledere* som endringsagenter.

Politiet vil øke treffsikkerheten i kartlegging av voldssaker ved valg av *korrekt risikovalør*, som igjen vil føre til bedre grunnlag for *motivasjonssamtale* og *hjemmebesøk*. Dette er tiltak politiet vil kunne dra god nytte av ved at voldsutøver viser endringsvilje i voldsmønsteret, samt at den voldsutsatte føler trygghet ved å bli tatt på alvor av politiet. Begge disse momentene virker sannsynligvis også voldsforebyggende. Politiet på sin side vil kunne få verdifull informasjon til bruk i forebyggingsøyemed. SARA:SV vektlegger det *tverretatlige samarbeidet* som vil gi politiet frigjort kapasitet til andre saker, samt at etatene vil få bedre forståelse for hverandres arbeid. Dersom verktøyet gir klart *målbare resultater* vil en reduksjon av antall saker relatert til vold i parforhold, som følge av bruk av SARA:SV, ha positiv innvirkning på det samfunnsøkonomiske perspektivet.

6. Litteraturliste

- Baronas, A. K. og Meryl R. L. (1988). *Restoring a sense of control during implementation: How user involvement leads to system acceptance*. Boston: MIS Quarterly.
- Belfrage, H. (2008). Police-based structured spousal violence risk assessment: The process of developing a police version of the SARA. I Baldry, A. C og Winkel, F. W. (Red.), *Intimate partner violence prevention and intervention: The risk assessment and management approach*. (s. 33–44). Hauppauge: Nova Science.
- Belfrage, H., Strand, S., Storey, J. E., Gibas, A. L., Kropp, P. R. og Hart, S. D. (2012). *Assessment and management of risk for intimate partner violence using the spousal assault risk assessment guide*. *Law and Human Behaviour*, 36(1), s. 60–67.
- Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- EGGE, M. og Ganapathy, J. (2012). Snakk om tillit! I Lagestad, P (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering* (s. 52-69). Oslo: Gyldendal.
- Filstad, C. (2013). *Mellomledere som endringsagenter*. *BI Business Review*, 10/12. Hentet fra: <https://www.bi.no/bizreview/artikler/mellomlederne-somendringsagenter/>
- Grøvdal, Y. (2011). *En vellykket sak? Kvinner utsatt for mishandling møter strafferettsapparatet*. (Doktorgradsavhandling). Universitetet i Oslo: Oslo.
- Gundhus, H. (2009). *For sikkerhets skyld: IKT, yrkeskulturer og kunnskapsarbeid i politiet*. Oslo: Unipub.
- Haaheim, S. R. (2014). Aktuelle lovbestemmelser og bistandsadvokatens rolle. I Narud, K. (Red.), *Vold mot kvinner* (s. 55-84). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Hamby, S. og Cook, S., L. (2011). Assessing Violence Against Women in Practice Settings. I Renzetti, C., M., Edleson, J., L. og Bergen, R., K. (Red). *Sourcebook om Violence against woman* (s. 49-72). Los Angeles: Sage.
- Hammerlin, Y. (2002). Den «totalitære familie» og dens volds- og maktformer. I Råkil, M. (Red.). *Menns vold mot kvinner; behandlingserfaringer og kunnskapsstatus*. (s. 17-30). Oslo: Universitetsforlaget.
- Hydle, I. (1995). *Kan voldskriminalitet forebygges? Idebok for kommuner og politidistrikter*. Oslo: Kommuneforlaget.

- Ipsos for Politidirektoratet. (2017). *Politiets innbyggerundersøkelse 2017*. Oslo: Ipsos.
- Jonassen, W. (2014). Vold mot kvinner – historikk og status. I Narud, K. (Red.). *Vold mot kvinner* (s. 39-53). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Justis- og politidepartementet. (2005). *Politiets rolle og oppgaver*. (Meld. St. nr. 42 2004-2005). Hentet fra:
<https://www.regjeringen.no/contentassets/91efc535022e4649821a8d81b31d54e4/no/pdfs/stm200420050042000dddpdfs.pdf>
- Krisesenterlova. (2009). *Lov om kommunale krisesentertilbud av 19 juni 2009 hefte 7*. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-44>
- Kropp, P. R., og Hart, S. D. (1999). *SARA. Bedømming av risk for framtida partnedvåld* (svensk oversettelse av Belfrage, H. og Grann, M.). Växjö: Psykiatrisk regionvårdscentrum, Landstiget Kronoberg.
- Kropp, P. R., Hart, S. D. og Belfrage, H. (2008). *Bedømming av risk for upprepat partnervåld (SARA:SV) Version 2: Användarmanual*. Sundsvall: Rättspsykiatriska regionkliniken, Landstinget Västernorrland.
- Larsson, P. og Gundhus H. O. (2007). Policing i et norsk perspektiv. I Gundhus, Larsson og Myhrer (Red.). *Polisiær virksomhet. Hva er det - hvem gjør det?* PHS Forskning 2007:7: Politihøgskolen.
- Lie, E. M. (2011). *I forkant, kriminalitetsforebyggende politiarbeid*. Oslo: Gyldendal.
- Mellgren, C., Svalin K., Levander, S. og Levander M. T. (2014). *Risikanalyser i polisverksamhet – fungerar det?* (Rikspolisstyrelsen utvärderingsfunktion rapport 2014:7) Hentet fra:
https://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/18114/Risikanalyser_polisverksamhet_fungerar_det_2014_7.pdf?sequence=2
- National Swedish Police Board. (2010). *Guidelines for police employees assessment of risk for violence*. (Rapport 2010:8). Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Neighbors, C., Walker, D. D., Roffman, R. R., Mbilinyi, L. F. og Edleron, J. L. (2008). *Self-Determination Theory and Motivational Interviewing: Complementary Models to Elicit Voluntary Engagement by Partner-Abusive Men*. *The American Journal of Family Therapy*. 2008:36. s. 126–136. Doi: 10.1080/01926180701236142.

- NOU 2009:12. (2009). *Et ansvarlig politi: åpenhet, kontroll og læring: evalueringsrapport fra utvalget oppnevnt av Justis- og politidepartementet 5. mars 2008*. Oslo: Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning.
- Nøttestad, J. Å. og Lynum, C. (2011). *Bedømming av risikoen for gjentatt partnervold (SARA:SV). Versjon 2, brukermanual*. Norsk versjon.
- Oslo politidistrikt. (2012). *SARA – Et pilotprosjekt ved Stovner politistasjon om risikovurdering og forebyggende tiltak ved partnervold*. Oslo.
- Politidirektoratet, POD. (2014). *Veileder: Risikovurderingsverktøyet SARA:SV: Det forebyggende sporet i partnervoldssaker*. (POD publikasjon nr. 2014/09). Oslo: Politidirektoratet.
- Politidirektoratet, POD. (2016). *Ressursanalyse 2016. Utgifter og bemanning i politi- og lensmannsetaten*. Hentet fra: <https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/bemanning-ressurser-og-dekningsgrad/ressursanalyser/ressursanalysen-2016.pdf>
- Politi-loven. (1995). *Lov om politiet av 4 august 1995 nr. 16*. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1995-08-04-53>
- Rasmussen, I., Strøm, S., Sverdrup, S. og Vennemo, H. – Vistad analyse AS for Justisdepartementet. (2012). *Samfunnsøkonomiske kostnader av vold i nære relasjoner*. (2012/41). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/JD/ingressbilder/rapporter/voldsmalin g2012.pdf>
- Ringdal, K. (2013). *Enhet og mangfold*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Råkil, M. (2002). En introduksjon til feltet menns vold mot kvinner. I Råkil, M. (Red.). *Menns vold mot kvinner; behandlingserfaringer og kunnskapsstatus*. (s. 17-30). Oslo: Universitetsforlaget.
- Smaadahl, T. (2014). Krisesentrene som intervensjonsarena for voldsutsatte kvinner og deres barn i et livsløpsperspektiv. I Narud, K. (Red.), *Vold mot kvinner* (s. 257-275). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Statistics Canada. (2011). *Family violence in Canada: A statistical profile*. Nummer: 85–224-X.

- Statistisk sentralbyrå, SSB. (2013). *Folkemengd, landareal og folketettleik, etter fylke*. Hentet fra: <http://www.ssb.no/a/aarbok/tab/tab-050.html>
- Statistisk sentralbyrå, SSB. (2017a). *Anmeldte lovbrudd, 2015-2016*. Hentet fra: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/statistikker/lovbrudda/aar/2017-03-06>
- Statistisk sentralbyrå, SSB. (2017b). *Lovbrudd etterforsket, etter lovbruddsgruppe og politidistrikt. Absolutte tall og oppklaringsprosent*. Hentet fra: <https://www.ssb.no/statbank/table/09408/tableViewLayout1/?rxid=a428286c-d1a6-41f2-a4c7-54549caa88ca>
- Stewart, L. A., Gabora, N., Kropp, P. R. og Lee, Z. (2014). *Effectivness of Risk-Needs-Based Family Violence Programs with Male Offenders*. *Jurnal of Family Violence*, 2014 (29), 151-164. Doi: 10.1007/s10896-013-9575-0
- Storey, J. E., Kropp, P. R., Hart, S. D., Belfrage, H. og Strand, S. (2014). *Management of risk for intimate partner violence by police officers using the brief spousal assault form for the evaluation of risk*. *Criminal Justice and Behavior*, 41(2), 256-271.
- Straffeloven. (2005). *Lov om straff av 20 mai 2005 hefte 6*. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28>
- Svalin, K., Mellgren, C., Levander, M., T. og Levander, S. (2017). *The Inter-Rater Reliability of Violence Risk Assessment Tools Used by Police Employees in Swedish Police Settings*. *Nordisk politiforskning*, 2017 (1-2017), s. 9-28. Dio: 10.18261/ISSN.1894-8693-2017-01-03.
- Sætre, M. (2007). *Analyser av kriminalitet: en innføring i data og metoder i samfunnsvitenskapelige og strategiske kriminalanalyser*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Tilley, N. (2008). Modern approaches to policing: community, problem-oriented and intelligence-led. I T. Newburn (Red.), *Handbook of policing*. Cullompton: Willian.
- Vestfold politidistrikt (2012). *Rapport, risikovurdering – SARA:SV*. Horten.
- Aas, G. (2014). *Politiet og familievolden*. Oslo: Universitetsforlaget.

7. Liste over selvvalgt pensum

- Belfrage, H. (2008). Police-based structured spousal violence risk assessment: The process of developing a police version of the SARA. I Baldry, A. C og Winkel, F. W. (Red.), *Intimate partner violence prevention and intervention: The risk assessment and management approach* (s. 33–44). Hauppauge: Nova Science. (12 s.)
- Belfrage, H., Strand, S., Storey, J. E., Gibas, A. L., Kropp, P. R. og Hart, S. D. (2012). *Assessment and management of risk for intimate partner violence using the spousal assault risk assessment guide*. *Law and Human Behaviour*, 36(1), s. 60–67. (8 s.)
- Grøvdal, Y. (2011). *En vellykket sak? Kvinner utsatt for mishandling møter strafferettsapparatet*. (Doktorgradsavhandling). Universitetet i Oslo: Oslo. (30 s.)
- Haaheim, S. R. (2014). Aktuelle lovbestemmelser og bistandsadvokatens rolle. I Narud, K. (Red.), *Vold mot kvinner* (s. 55-84). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (30 s.)
- Hamby, S. og Cook, S., L. (2011). Assessing Violence Against Women in Practice Settings. I Renzetti, C., M., Edleson, J., L. og Bergen, R., K. (Red). *Sourcebook om Violence against woman* (s. 49-72). Los Angeles: Sage. (24 s.)
- Hammerlin, Y. (2002). Den «totalitære familie» og dens volds- og maktformer. I Råkil, M. (Red.). *Menns vold mot kvinner; behandlingserfaringer og kunnskapsstatus*. (s. 17-30). Oslo: Universitetsforlaget. (14 s.)
- Jonassen, W. (2014). Vold mot kvinner – historikk og status. I Narud, K. (Red.), *Vold mot kvinner* (s. 39-53). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (15 s.)
- Kropp, P. R., og Hart, S. D. (1999). *SARA. Bedömning av risk för framtida partnedvåld* (svensk oversettelse av Belfrage, H. og Grann, M.). Växjö: Psykiatrisk regionvårdscentrum, Landstiget Kronoberg. (29 s.)
- Kropp, P. R., Hart, S. D. og Belfrage, H. (2008). *Bedömning av risk för upprepat partnervåld (SARA:SV) Version 2: Användarmanual*. Sundsvall: Rättspsykiatriska regionkliniken, Landstinget Västernorrland. (33 s.)

- Mellgren, C., Svalin K., Levander, S. og Levander M., T. (2014). Riskanalys i polisverksamhet – fungerar det? (Rikspolisstyrelsen utvärderingsfunktion rapport 2014:7) Hentet fra:
https://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/18114/Riskanalys_polverksamh_fungerar_det_2014_7.pdf?sequence=2 (75 s.)
- Neighbors, C., Walker, D. D., Roffman, R. R., Mbilinyi, L. F. og Edleron, J. L. (2008). *Self-Determination Theory and Motivational Interviewing: Complementary Models to Elicit Voluntary Engagement by Partner-Abusive Men*. The American Journal of Family Therapy. 2008:36. s. 126–136. Doi: 10.1080/01926180701236142. (11 s.)
- Råkil, M. (2002). En introduksjon til feltet menns vold mot kvinner. Råkil, M. (Red.). Menns vold mot kvinner; behandlingserfaringer og kunnskapsstatus. (s. 17-30). Oslo: Universitetsforlaget. (14 s.)
- Stewart, L. A., Gabora, N., Kropp, P. R. og Lee, Z. (2014). *Effectivness of Risk-Needs-Based Family Violence Programs with Male Offenders*. Jurnal of Family Violence, 2014 (29), 151-164. Doi: 10.1007/s10896-013-9575-0 (14 s.)
- Svalin, K., Mellgren, C., Levander, M., T. og Levander, S. (2017). *The Inter-Rater Reliability of Violence Risk Assessment Tools Used by Police Employees in Swedish Police Settings*. Nordisk politiforskning, 2017 (1-2017), s. 9-28. Dio: 10.18261/ISSN.1894-8693-2017-01-03. (20 s.)
- Aas, G. (2014). *Politiet og familievolden*. Oslo: Universitetsforlaget. (21 s.)

Totalt 350 sider.